

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no. Maij.

De sacre sc[ri]pture sublimitate: ac eua[n]gelij multiplicitate. Sermo. j.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

De timore iudiciorum.

tes nolunt p̄siderare formidabilia iudicia magni dei. Ipse vtiq; minas xp̄ianis ingratis pro suis execrandis sceleribus terribilia mala: posita iā securis est ad radicē: et tñ pauci rarissimiq; inueniuntur qui sua corda humiliēt sub manu illius cuius potētie resistere nemo p̄t. Et reuera nil periculosū q̄ imminētia pericula non timere. Quia iuxta Aristotelis sentētia. ij. rhetorice. timor facit hoīes cōsiliatiuos. Qua de re ad excitandas mentes duras q̄ penitētia fugiunt et bene beateq; viuere nolunt: decreui opus p̄sens sub titulo de timore iudiciorū diuinorū cōpilare. Pro clariorē tñ dicēdoꝝ noticia: in hoc p̄logo per modū sermonis ip̄a verba Jobis in thēmate exponenda se offerunt: In q̄b; tria mysteria declaranda p̄tinent.

Prīmū d̄ scripture sc̄tē sublimitas.

Secundū euāgelij multiplicitas.

Tertiū timoris diuini rōnabilitas.

De excellentia et sublimitate scripture sancte que designatur per angelum volantem.

Capitulum. s.

Rimum mysterium declarā dū quod continetur in verbis Johannis: dicit scriptura sancte sublimitas: que per angelum volantē recte meritoq; designatur. Est autē scriptura sacra vetus ac nouū testamentū; vt d̄ dist. ix. decretorū. c. quis nesciat. Quia hōc diminutū est hoīb; inspirata: atq; de celo missa. s̄m illud. ij. Petri. s. sunt sancti dei hoīes. Iō angelus dici p̄t. Nam teste Hieronimo lib. vii. etymol. Angelus nūcius vel missus interpretatur. In altū autē ipsa scriptura volat p̄ medium celū: q; publice in ecclia legitur predicatur. Inq̄t em̄ Greg. in homel. Regū celorū p̄sentis t̄pis ecclia dicit: Quanta ergo sit huius scripture sublimitas: ex q̄rtuo: dephendere possumus.

Primo ex eius dignitate.

Secundo ex eius profunditate.

Tertio ex eius profunditate.

Quarto ex eius utilitate.

Quia scriptura sacra est excellentissima ratione dei.

Rimum siquidem intelligere possumus sublimitatē et excellentiā scripture sancte et eius dignitate. Est em̄ incomp̄parabiliter dignior omnib; creaturis et scripturis: eo qd̄ de digniore subiecto. s. altissimo deo. Unde Aug. libro viij. de ciui. dei. c. f. Theologia inq̄t est sermo vel ratio de deo. Neq; obstat qd̄ Arist. dicit. s. posteriorū. qd̄ in quolibet sciētia op̄ supponere subiectū qd̄ est. Et Damasc. dicit: In deo quid est dicere impossibile est. Quare nec de subiecto sic esse poterit scripture sancte rheologie. Quā vt inquit Tho. s. parte. q. i. art. viij. in respōsione ad primū argumētū. lz de deo nō possumus scire qd̄ sit: nisi mur tñ effectu eius vel nature vel ḡtulo co diffinitionis ad ea q̄ de deo in scripture sacra considerantur. Ipa igitur scriptura a p̄ncipioꝝq; ad finē p̄dicat mirabilia facta dei. Ex quo illi comparari non valent cuncta q̄ a grāmatis rhetoribus dialecticis p̄his geometricis musicis medicis astrologis poeticis et iuriconsultis fuere conscripta. Et santur oīa illa circa infima hec et mota talia vilia atq; terrena. h̄ decēter oīum scientiarū regina mentē hoīs ad deū cognoscendum diligēdūq; subleuat. Neq; de aduentu Enee in italiā canit: vt Vergil. qui dicit: Arma virūq; canō troie qui primū ab oīs rē. Nec ad bella ciuilia inuitat deplorāda. sicut et Lucan. q̄ ait: Corduba me genuit rapuit nero prelia dixi. Que gessere pares hic focer: inde gener. Bella per amatoꝝ plus q̄ ciuilia campos. Insq; datum sceleri canimus: populūq; potētes. In sua victrixi puerum viscera dextra: treliqua. Nō de his minimis scriptura curat: sed de deo creatore celi et terre disterrit: de illius prouidētia bonitateq; iusticia: ceterisq; perfectionibus diuinis claro sermone loquit: Ceterū pleriq; dubitare solent cur hec scriptura magis

ignalia dei depromens rudi ac simplici
 stilo est innotata: Et quidam absolute re-
 spondere solent q̄ eloquentia inutilis
 est: immo et dānosa: q̄ bonis viris vti
 minime licet. Ad eoz autem robur assu-
 munt verba Lactārii: q̄ lib. v. diui. isti.
 ait: Nec i primis cā est cur apud sapiē-
 tes et doctos ac principes huius seculi
 scriptura sancta fide careat: q̄ ppbe cō-
 muni ac simplici sermone sic ad popu-
 lū sunt locuti. Cōtēntur itaq̄ ab his
 qui nihil audire vel legere (nisi ex pol-
 tū ac desertū) volunt. Nec quicq̄ in he-
 rere animis eoz pōt: nisi qd̄ aures blā-
 diose sono mulcet. Illa hō q̄ sordidavi-
 dent: anilia inepta vulgaria existiman-
 tur. Ideo nil verū putant nisi qd̄ audi-
 tu suauē est: nil credibile nisi quod pōt
 incutere voluptatē. Nō credūt ergo di-
 uinis q̄ fūco carēt. Sed ne illis quidē
 qui es interpretant: q̄ ipsi sunt omni-
 no rudes: aut certe parū docti. Nam et
 plene sine eloquētes perraro contingit
 cuius rei causa in aperto est. Eloquen-
 tia enī seculo seruit pplo se iactare et in
 rebus malis placere gessit. Siquidem
 veritatē sepius expugnare conatur vt
 vim suam mōstrer: opes appetit: hono-
 res cōcupiscit: summū deniq̄ gradum
 dignitatis exposcit. Ducusq̄ Lactārii
 de Viero. insup glioso narrat q̄ ab an-
 gelo fuit correptus: eo q̄ ciceronianus
 esset: sicut notat. xxxvij. dist. decretorū
 c. legim⁹. Qd̄ et ipemet i epla ad Eusto-
 p̄tref. Quare eloquētiā oīno reiciē-
 dā multi accusant. Quib⁹ ego dico sal-
 ua eoz reuerētia q̄ eloquentia exornat
 oēm gradū: oēm statū: oēm deniq̄ hō-
 minē recte fulgentes. Qua Viero. post
 verbera vt apparet vti insup voluit: de
 qua et Licero in. s. rhetorice ait: Eū hō-
 mines multis in reb⁹ humiliores et in-
 firmiores sint bestijs: hac in re maxime
 bestijs prestare vidēt q̄ loqui possunt
 Quare preclarū quoddā mihi videtur
 adeptus qui in ea re hōib⁹ antecellit:
 qua in re homines bestijs prestant. Ob-
 id iudicio meo rectius dici pōt q̄ elo-
 quētia de se bona est et laude digna: dū
 in ea quisq̄ vtatur bene. Quod sic per-
 polite narrat Quintilianus lib. ij. de
 oratorū institutione. Quidam inquit ve-
 hementer in eam. s. rhetoricam vel elo-
 quentiam inuehi solent: et quid sit indi-
 gnissimum in excusationes ofonis vtū-
 tur orādi viribus; eloquentiū esse que
 penis eripiat scelestos: cui⁹ fraude dā-
 nentur interim boni: cōsilia ducant in
 penis: nec seditiones modo turbeq̄ po-
 pulares: sed belle etiā inerpiabilia ex-
 citentur. Cuius deniq̄ cum maxime sit
 vsus cum pro falsis contra veritatē va-
 let. Nam et socrati obijciunt comici do-
 cere eū quomodo peiorē causam melio-
 rem faciat. et contra Zisā et Borgiā si-
 milia dicit polliceri Plato. Ex his adij-
 ciunt exempla grecorū romanorūq̄ et
 enumerāt q̄ perniciose nō singulis tm̄:
 sed rebus etiam publicis vsi eloquen-
 tia: turbauerunt status ciuitatum vel
 euererūt: eozq̄ et lacedemoniorū ciuita-
 te expulsam: et athenis quoq̄ vbi actor
 mouere affectus verabatur: velut recitasq̄
 orādi potestātē. Quo quidē modo nec
 duces vtilēs erūt: nec magistratus: nec
 medicina: nō deniq̄ ipsa sapiētia. Nā
 et dur Flaminius et Bracchi saturnini
 glaucie magistrat⁹ egerē: et in medicis
 venena: et in his qui phorū noīe male
 vtuntur grauissima nonnunq̄ flagitia
 dephēsa sunt. Libos aspernemur attu-
 lerūt sepe valitudinis causas. Nāq̄ te-
 cta subeam⁹: sup habitantes aliqñ p̄cu-
 nabunt. Nō fabrices militi gladi⁹: pōt
 vti eodē ferro latro. Quis nescit ignes
 aquas: sine quibus nulla sit vita: et ne
 terrenis immorer: solē: lunāq̄: p̄cipua
 syderū aliqñ nocere. Num igit negabi-
 tur deformē Pyrrhi pacē cecus ille Ap-
 pius dicēdi viribus diremisit: aut non
 diuina Mdarci Tullij eloquentia et con-
 tra leges agrarias popularis fuit: et La-
 tiline fregit audaciam et supplicatiōes
 qui maximus honor. victoribus bello
 ducibus datur: in toga meruit? Non-
 ne perterritos militum animos fre-

De timore iudiciorum.

quēter a metu reuocat orator: et tot pugnandi pericula inuentibus laudē vitapotiorē esse persuadet? Nec hō me Lacedemonij aut Athenienses magis mouerint q̄ populus romanus: apud quem summa semp̄ oratoribus dignitas fuit? Equidē nec Urbū cōditores reor aliter effecturos fuisse vt vaga illa multitudo coiret in populos: nisi docta voce cōmota. Nec legū repertoies sine summa vi orandi cōsecuros: vt seipsi hōies ad seruitutē iuris astringerēt quin ipsa vite p̄cepta: etiam si vera sint et honesta: plus tñ ad formādas mētes valēt: quociens pulchritudinē rerum claritas orationis illuminat. Quare et si in vtrāq; partē valēt arma faciēdi: nō tamen est equū illud haberi malū: quo bene vti licet. hec Quintilianus. ¶ Et q̄bus oibus cōcludimus laudabilissimā eloquētiā esse. Sed illā diuinus sermo nō sequit: q̄ vt Lact. li. vi. diu. insti. ait: Summa p̄uidētia carere fūco voluit ea que diuina sunt: vt oēs intelligerent: que ipse oibus loquebatur. ¶ Sc̄do cōprehendimus excellentiā scripture sancte ex eius veritate: q̄ in ipsa sola nihil cōtinetur falsum. In alijs hō tā p̄borum q̄ poetarum: aliorūq; litteris quāta inueniatur mēdacia: dicāt hī qui studiosissime legere illas. ¶ Sed ob eā istā dubitari solet vtrū liceat legere libros gentiliū: illorūq; dicta assumere in rebus nostris. ¶ Ad qd̄ respondemus q̄ si id fiat scriptura sacra contēpta: et vt erroribus gentiliū essentiat iniquū est et illicitū: sicut p̄z dist. xxxvii. decretor. c. sacerdotes vbi sic habet: Sacerdotes dei omissis euāgelijs et p̄phetis: videmus comedias legere: amatoria bucolicorum versū verba cātare: tenere Vergiliū: et id qd̄ in pueris est cā necessitatis: in se crimē facere voluptatis. Ad idem est in eadē dist. c. nonne, r. c. ideo. r. c. ep̄s. r. c. vno. Illi igitur qui plus debito delectabiliter insudāt ad legendas litteras seculares reprehensibiles sunt: quoniā vt inquit Hiero. ad Damasum papam

de filio prodigo: demonū cibis est carmina poetarū: secularis sapiētia: rhetoricorū p̄pa verborū. Nec sua oēs suauitate delectāt: et dū aures dulci verborū modulatione currētibus capiūt: animā quoq; penetrant et pectoris interna deuincūt. Vbi cum summo studio fuerint ac labore perfecta: nil aliud nisi inanem sonū et sermonū strepitū suis lectoribus tribuunt. Nulla ibi saturitas veritatis: nulla iusticie refectio reperit. Studiū earum in fame veri: et virtutū penuria perseuerāt. hec ille. ¶ Sed si q̄a gentiliū scripturas perscrutet: vel vt eop̄ cognoscat et confuter ineptias: vel vt per illas in quibusdā sentētijs moralib; arguat criminosos: vel vt ex illis capiat si quid veri reperit: vtrūq; bene facit. Confirmat hoc dist. xxxvii. decretor. c. qui de mēta. c. turbat. c. si quis artem. Vinc Aug. li. ij. de doctrina xp̄iana ait: Si qua verba nostre fidei p̄bi accōmoda dixerūt: nō solū formidanda nō sunt: sed etiā ab eis tanq̄ ab iniustis possessionibus in nostrum vsum vendicāda. Vbi q̄q; et gentiles vera dixerūt testatur Hiero. qui sup̄ primū. c. Daniel dicit: Simulq; ad mādvertendū est fm̄ Anagogen. q̄ vt Babylonis non potuerit vniuersa dei vasa transferre: sed partē vasorū templi dei que intelligēda sunt dogmata veritatis. Si em̄ cūctos p̄borum reuoluas libros: necesse est vt in his reperias aliquid quā partē vasorū dei. Et apud Platonē fabricatorē mūdi deū: apud Zenonē stoicorū principē inferos et immortales aias et vñū bonorū honestatē. Sed quia iungūt mēdaciū veritati et nature bonum multis perdunt malis: ideo partē vasorū dei: et non oia vasa integra atq; perfecta accepisse memoriantur. hec ibi. Ipse adhuc Hiero. in p̄logo. in expositione Danielis de lris secularib; ita fatetur. Ad intelligendas extremas partes Danielis multipler grecorū historia necessaria est. Suetonij videlz Calimac: Diodori: Hieronymi: Polibij: Possidonij: Claudij: Theonis: et Andronia: et

sep̄ti quosq; & eorum quos ponit Joses
 pb̄us precipueq; nostri Ziuu ac Pōpei
 Trogi atq; iustini: qui oēs extreme vi-
 sionis narrat̄ hystoria: & post Alexandrū
 vsq; ad Cesarē Augustū syue et egypti
 i. seleuci et antiochi & prolomeorū bella
 describūt. Et si qñ cogimur secularium
 litterarū recordari & aliqua ex his dice-
 re que olim omisitimus: nō nostre est vo-
 lūtatis: sed vt ita dicā grauissime neces-
 sitatis: vt probem⁹ ea que a sanctis p̄-
 phetis ante secula multa predicta sunt:
 tam grecorū q̄ latinorū: & aliarū gentiū
 litteris cōtineri. Et ipse idem Hiero. in
 epla ad magnū oratorem vrbis dicit: q̄
 apls Paulus in epla ad Titū Eximinā-
 dris poete vsus est versiculo dicēs: Cre-
 tēles male bestie mēdaces ventres pis-
 gri. Et ne multa dicamus: tā Hierony-
 mus q̄ Augustinus: reliquiq; greci et
 latini doctores in suis dictis persepe ad
 suū propositū gētiliū sentētiās trahūt.
 Tamē vt predictimus: sola scriptura dei
 est que ab omni falso & mēdacio immu-
 nis existit: et quicquid loquitur verissi-
 mum est eo q̄ verax est deus qui nobis
 illam dignatus est reuelare. Ob qd̄ La-
 ctānus l. i. de diu. instit. ait: Ommissis
 terrenis huiusce pb̄ie autoubus nihil
 certi asserētib⁹ aggrediamur viam re-
 ctam. Quos equidē si putarē satis ido-
 neos ad bene viuendū duces esse: & ipse
 sequer: & alios vt sequerentur hortar-
 er. Sed cū magna inter se concertatio:
 ne dissideant secūq; ipsi plerūq; discor-
 det: apparet eorū iter nequa q̄ esse dire-
 ctū. Siquidē sibi quicq; vt est libitū p̄-
 ptias vias impresserūt cōfusioneq; ma-
 ximā inq̄rentibus veritatē reliquerūt.
 Nobis aut̄ qui sac̄m religionis accepi-
 mus: cū sit veritas reuelata diuinitus:
 cū doctore sapiētie: ducēq; v̄itatis deū
 sequamur: vniuersos sine vllō discrimi-
 ne vel serus vel etatis ad celeste pabū
 lū cōuocamus. Nullus enī suauio: aīo-
 cibus est q̄ cognitio veritatis. hec ille.
 Sed statim increduli nos aggrediūtur
 obijciētes q̄ sancti qui scripserūt cōfin-

tere mendaciter a deo accepisse que tra-
 dūt. O pernicioſa & detestāda opinio q̄
 refelli facile pōt: si consideremus quāto
 amore p̄phete & amici dei veritatē com-
 plexi sunt. Inq̄t Lactā. lib. j. de diu. ins-
 titi. Volūtas fingēdi ac mētiēdi eorū est
 qui opes appetūt qui lucra desiderant.
 Que res p̄cul a sanctis viris fuit. Ip̄si
 nō seuisima passi sunt tormēta: dirosq;
 cruciatus pro defensione veritatis quā
 docebant. Vñ Hieronymus in epla ad
 Palmachiu & Oceanū ait: An putam⁹
 fratres: q̄ iocādo prophete predicent: rī-
 dendo loquātur apli: christus iudicium
 infantiliter comminetur? Sed ioci non
 sunt vbi supplicia intercedūt. Si iocā-
 do passi sunt credantur iocando locuti.
 Elaias serra secatur: Daniel leonib⁹ des-
 putatur: Paulus truncatur gladio: et
 Petrus dñi erēplo in cruce suspēditur.
 Et hoc totum vt nos a peccatis sua do-
 ctrina reuocarent. Non est igitur fictio
 aut mendacium: qd̄ de vita futura pro-
 clamatur: qd̄ de inferni penis preconizatur:
 & qd̄ predicatur de ipsius dei per-
 fectionibus admirandis.

¶ De profundo sensu scripture sancte q̄
 omne humanū ingeniū superatur.

¶ Sermo apparet excellentia et
 sublimitas scripture sancte
 et eius profunditate. In ipsa
 quidē non solū voces signifi-
 cant: verūetiam res per voces significa-
 te. Ratio h̄m Tho. s. parre. q. s. arti. r. q̄
 autor scripture est deus: in cuius pote-
 state est q̄ non solū voces ad significā-
 dum accommodet: sed etiā res ipsas. Illa
 ergo prima significatio qua voces signi-
 ficant res: pertinet ad primum sensum:
 qui sc̄ est hystoricus vel literalis. Illa
 autē significatio qua res significare per
 voces iterum res alias significant dicitur
 sensus spiritualis. Sic aut̄ trifariā
 diuiditur. Sicut enim dicit apls: lex ve-
 tus figurata est noue legis & ipsa noua
 lex vt ait Dionysius libro de celesti hier-
 archia: est figura future glōrie. In no-
 ua etiā lege ea que in capite gesta sunt:

De timore iudiciorum.

sunt signa eorum que nos agere debemus. Scdm ergo qd ea que sunt veteris testamenti significat ea que sunt noue legis: est sensus allegoricus. Allegoria em id est qd aliena ductio: ab alle qd est alienum: et goges ductio. Scdm ho qd ea que in christo facta: vel in his que christu significat sunt signa eorum que nos agere debemus: est sermo tropologicus. i. conuersus ad mores. Prout ho ea que sunt in noua lege significant ea que sunt in eterna gloria: est sensus anagogicus. Anagogia: id est sursum ductio: ab ana qd est sursum: et goges ductio. Est itaq scriptura sacra in sensu literali plana et facilis. In sensu ho spiritali omne deuincit et superat humanum ingeniu. Vnde Aug. lib. ij. sup Gen. ait: Maior est huius scripture autoritas: qd ois humani ingenij perspicacitas. Et idē in epla ad Colusionā dicit: Tanta est em christianoꝝ profunditas litterarū: qd in eis quotidie proficerē: si eas solas ab ineunte puericia vsq. ad decrepitam senectutem maximo ocio: summo studio: meliore ingenio conarer ad discere. Nō qd in eis que ad salutē sunt necessaria tanta perueniatur difficultate: sed cū fidem ibi quisq. tenuerit sine qua pie recteq. nō uiuif: tā multa tāq. multipliciū mysterioꝝ umbraculis operata intelligenda. p̄sicientibus restant: vt annosissimis acutissimis flagrantissimisq. suauitate discēdi cōtingat. Qd eadē scriptura in quodā loco cōmemorat: scy Eccl. xvij. Cum consummauerit homo tūc incipiet. hec ille. Et Hierony. sup illo verbo ps. cxlvj. Adipe frumenti satiat te. Pinguissimus est sermo diuinus. Quicqd vis ex sermone diuino nascit. Et Greg. xx. Moral. c. i. Omnē sapiētā atq. doctrinā sacra scriptura transcendit. Que vera predicat: ad celestem vitā inuitata terrentis desiderijs cor legētis reuocat: dictis obscuriorib. fortes erer: paruulis humili sermone blāditur. Nec sic clausa est vt pauesci debeat: nec sic patet vt vilescat: sed vsu fastidiū tol-

lit: et tanto plus diligitur quanto amplius meditatur. Quāte autē sit profunditatis scriptura sacra appareat ex tot libris: sermonibus: homelijs: expositionibusq. pene innumeris. In quibus doctores tam greci q. latini totis viribus desudarūt. Et ommissis alijs inspiciamus quot quāte uolumina edidit Origenes. et post illuz Aug. de quibus ita loquitur Isidorus lib. vj. etymol. Origenes oēs tam grecos q. latinos operū suarū magnitudine superauit. Deniq. Hieron. sex milia librorū eius se legisse fatet. Verum tñ omnīū studia uicit Aug. qui uita scriptū vt dieb. ac noctibus nec lege re quisq. sufficiat libros illius. Aliter scripture altitudine cōprehendere ualemus si reuocemus ad mentes mirabilia que ueraciter proclamātur de interpretatione facta tēpore Ptolomei. Vnde dicit Rabanus. xij. li. de origine rerū: fuit peritissimus ois litterarū: discipulusq. strabonis pbi: q. bibi ot herca fecit: in qua habere uoluit libros legis iudeorum: qui ad sacra scripturam pertinēt. Et em tradit Isid. lib. vj. etymol. tēpōribus ex alexādie. lxx. milia librorū inuenta sunt. Afferit autē Eusebius in historia ecclesiastica. qd Theopōpus historicus retulit scripturā sacra de hebreo in grecū transferre: et dei iudicio per. xxx. dies in amētiam est uersus. Theodocus etiam ob eadē causam cecatus est. Verū per nitētes sanati sunt. Ob qd misit Prolomeus p̄ interpretib. ad Eleazarū pontificem iudeoꝝ. Et de hoc si loquitur August. li. xvij. de ciui. dei. c. xlv. Post alexandri macedonis qui etiā magnus cognominatus est: mirificētissimā minimeq. diuturnam potentiam qua ois uiuere sam: immo pene totū orbem partim uictis et armis partim terrore subegerat: qd inter cetera orientis regna etiam iudcā ingressus obtinuit: eo mortuo comites eius cum regnū illud amplissimum nō pacifice inter se possessuri diuisissent: sed poti. dissipassent bellis oia uastauerunt. Ptolomeos ieges habere cepit. c. lxxj.

pius. Dñi primus Lagi filius multos
 ex indea captiuos in egyptū transtulit.
 Dicit autē succedēs alius Ptolomeus
 qui est appellatus Philadelphus: oēs
 quos ille captiuos adduxerat liberos
 redire permisit. Insuper et dona regia
 in tēplū dñi misit: petiuitq; ab Eleaza
 ro tūc pōtifice dari sibi scripturas quas
 pfecto audierat fama p̄dicare diuinas.
 Et ideo illas habere cupiebat in biblio
 theca quā nobilissima fecerat. Has cum
 idē pōtifer eidem misisset hebreas: post
 et ille interpres postulauit: et dati sunt
 ei. lxxij. de singulis duodecim tribubus
 seni homines vtriusq; lingue doctissimi
 grece salz et hebrece: quoz interpretatio
 vt septuaginta vocē iā obtinuit cōsue
 tudo. Tradit sane tam mirabilē ac stu
 pendū planēq; diuinū in eozum verbis
 fuisse cōsensum: vt cū ad hoc opus sepa
 ratim singuli sederint: ita enim placuit
 ptolomeo regi eoz fidem exploitare: in
 nullo vbo qd idē significaret: et tātūdes
 valeret: et in verbōm ordine alter ab al
 tero discreparer. Sed tanq̄ vnus esset
 interpres ita qd oēs interpretati sunt
 vnū erat: qm̄ reuera spūs vnus erat in
 oibus. hec Aug. ¶ Ad pleniū iñ intel
 ligenda illius verba sciendum qd vt Ju
 stinus refert post mortem Alexandri fa
 ctus est primus rex egypti: Ptolomeus
 qui regnauit annis. xl. tam clare vt oēs
 regnantes ab eo postea dicerent ptolo
 mei. Dicit s̄m Siccardū suo lib. de tēpo
 ribus in die sabbati: ascendit hierusalem
 simulans velle sacrificare deo: sciens ius
 deos tali die abstinere ab armis. Itaq;
 cepit hierusalē. Successo: dno eius fuit
 Philadelphus q̄ regnauit annis. xxxvij.
 et fuit studiosissimus. Et hic vt dicit Au
 gu. cōstituit fecit copiosissimā bibliothē
 cam. ¶ Notandū insup s̄m J̄sido. li. vj.
 etymol. qd bibliotheca d̄: a biblio grece:
 qd est libroz et theca repositio. Biblio
 thecā autē veteris testamenti Esdra scri
 ba post incēsam legē a chaldeis dum in
 dei regressi fuissent in hierusalē: diuino
 affatus: als afflatus spiritu reparauit:

cūctaq; legis ac prophetarū volumina
 que fuerūt a gētibz corrupta coerexit.
 ¶ Apud grecos bibliothecā primus in
 struxit P̄instratus tyriānus arheniēns:
 quā deinceps ab arheniēnsibus auctam
 Xerxes incēsis arhenis euerit in persas:
 lōgoq; post tēpore Seleucus Nicanor
 rursus in greciā restulit. Dehinc magn⁹
 Alexander et successores eoz instruens
 dis omniū libroz copis animū intēdes
 re maxime Ptolomeus Philadelphus
 Rome prius libroz copā aduerit. Eni
 lius paulus persa rege macedonū deuic
 to: deinde Lucullus e pontica p̄da.
 Post hec Cesar dedit Marco Tarroni
 negocium maxime bibliothecę construs
 ende. De his satis. Ad scripturam san
 ctam iam sermo vertēdus est: que pros
 funditate sua tot peritissimoz virozum
 vt dictū est excitauit ingenia.
 ¶ De vtilitate legendi aut audiēdi scri
 pturam sacram.

¶ Quarto cognoscere poterim⁹
 excellentiā et sublimitatē scri
 pturę sanctę ex eius vtilitatē
 re. Prodest quidem et nō pa
 rum illā deuore legētibz ac
 audiētibz. ¶ H̄i et Paulus. ij. Timoth.
 in. c. dicit: Ois scriptura diuinit⁹ inspi
 rata vtilis est ad docendū et arguēdū:
 ad corripēdū: ad erudiendū in iusticia:
 vt perfectus sit homo dei ad omne opus
 bonū instructus. Nec peccatoribus per
 pnam salutis fiduciam p̄stat: hec ius
 tos perseuerare suadet in via dñi: hec
 vitia detestatur: virtutesq; extollit: hec
 summū bonū desiderādū p̄dicat: hec in
 fernū fugiendū hortat: hec dei mādara
 seruāda monet: hec blāditur humilibz:
 cōminatur impenitētibz: et recte viuē
 tibz aut post peccata ad deū redeunti
 bus vitam pollicetur eternam. H̄c qui
 valent legant delectabiliter: qui nō les
 gere non possunt negocijs familiaribz
 impedit audiant illā benedicētes precī
 pue predicatorēs: quibus cura peruigil
 esse d̄ scripturas ipas p̄ncipaliter p̄c
 dicare. Venite ergo o populi et audite

De timore iudiciorum.

disciplinā sacrarū litterarū: qz vt dicit
xxvii. di. decretor. c. sicut. Sicut stel-
las celi nō extinguit nox: ita mentes fi-
deliū inherētes firmamēto scē scriptu-
re nō obscurat mūdāna inq̄tas. Dictū
sit de sublimitate sacre sc̄pture q̄ fons
est irriguus refocillāz satias oēm ani-
mam iusticiā z veritatem sitientem.

De multiplici euangelio: et qualiter
scriptura tota nos excitat vt tuncam?
Caplm. ij.

Existimo rem gratā facere: si
in hoc sc̄do mysterio aperue-
ro euangelij varietatē ex eo
q̄ quasi p̄plexus est multoz
animz: q̄ itelligere ambiunt
quid in verbis Johis nomie euangelij
eterni importetur. Sunt z adhuc ple-
riqz predicatoribz insultātes: dū euāge-
licū textū pdicare omittunt: quasi trās-
gressores existant precepti dñici Mar-
ci vl. c. vbi dicit: Eūtes in mundū vniuer-
suz pdicate euāgeliiū oī creature. Qua-
re ad hōi p̄plexitate amouēdā in hac
parte de multiplicitate euāgelij erit di-
sceptandū: vt sic vniuersūqz animus
quiescat in cognitione euangelice veri-
tatis: neqz decetero pdicatoribus de-
trahatur: qui vt dictū est: euangelicam
litteram non semp sequunt. Quadrus
ergo euangelium distinguemus.

Primū est euāgeliiū approbatū.

Secundū euāgelium dubitatū.

Tertium euāgelium reuelatū.

Quartū euāgeliiū interpretatū.

De euangelio quod scripserūt quat-
tuor euangeliste.

Primū est euāgeliiū appro-
batū. illud sc̄z qd scripserūt
quattuor euāgeliste. Ut em̄
h̄t ex dictis Hiero. in plogo
in Mattheū. et Isidori. vj.
lib. etymolo. primz qui scripsit euāge-
liū fuit Mattheus. anno. s. xpi. xliij. Naz-
volens ex iudea recedere: q̄ sic dicta est
ex tribu iuda: postq̄ intrauerūt terram
p̄missionis. Nam antea dicebat terra
chanaā: eo q̄ post diluuium habitauerunt

ibi filij chān. scripsit euāgeliiū litte-
ris hebraicis: vt sic remaneret apud iu-
deos credentes memoria eoz: q̄ docuer-
rat. Vbi apparet quāta sit vis litterarū:
Iō dicit Isid. lib. j. etymol. Alius litte-
rarū reperit est p̄pter memoriā reuz.
Nā ne obliuione fugiāt: litteris alligā-
tur. In tanta em̄ rerū varietate nec oī
sci audiēdo poterant oīa: nec memoriā
retineri. Et addit ipse Isid. q̄ lre sunt
iudices rez: signa verborū: q̄b̄ rāta vis
est vt dicta nobis absentii sine voce lo-
quant. Vebroz lras moyses: syrorū z
chaldeoz abraā reperto. Ideo ciz lras
nūero z sono p̄cordāt: solis charactē-
bus discrepāt. Egyptioz lras Isis res-
gina Inachi filia a grecia venies in egyptū
repperit z egyptijs tradidit. Grecas
rū litterarū vsūm p̄mī fenices inuen-
runt: de quibus ait Lucanus. Fenices
p̄mī fame si creditur ausi: Māsuras
rudibus vocē signare figuris. Ladmus
Agenois filius grecas litteras ex sen-
ce. xvij. artulit in greciam. Hispanos
troiano bello tres adiecit: post quē si-
monides miles tres alias addidit. Zati-
nas lras Carmētis nimpha p̄mī ita-
lis tradidit. Carmētis aut dicta qz cor-
minibus futura canebat. Vex p̄p̄e vo-
cata est Nicostrata. Chartaruz dō vsus
vt Isidorus dicit. vj. lib. etymol. in mē-
phi egypti ciuitate inuentus est. Antē
em̄ scribebāt vel in tabulis marmoreis
vel latericis. Apud gētiles dō Frigius
Dares: de grecis z troianis historiā edi-
dit: quā in folijs palmarū ab eo conscri-
ptam esse scribit. Recedūm iam est ad
efficaciā litterarū sine quibus multa et
quidem necessaria obliterata essent.
Quapropter Johannes solobuenfis in
plogo Policaromis ait: Exēpla matorū
que sunt incitāmēta z fomētā vir-
tutis nullū oīno erigerēt aut seruarēt:
nisi pia sollicitudo scrip̄oz et triūphat-
rix inertie diligētia eadem aliquid ad
posterios transmississet. Et iterum idem.
Quis alexāndros sciret: aut cesareos: quis
stoicos aut peripatheticos miraret: nisi

si eos insigniret monimēta scriptorum? Quis ap̄torum aut prophetarū amplectēda imitaretur vestigia: nisi eos posteritati diuine littere cōsecrasset. hec ibi. *Mattheus ergo vt dicit Nico. de lyra. interpretatur dat? qz inter euāgelistas primo datus est a deo ad scribēdū euāgelium. Secundus scripsit euāgelium. Marcus anno sequēti eloquio greco s̄m Jsidorū in italia secutus Perrū vt discipulus. Tertius Lucas greci sermonis eruditissimus s̄m Jsidorum et Hierony. in greca in Achaye partib⁹ scripsit euāgelium sub Theophilo ep̄o. Quartus et uirginis Johānes scripsit euāgelium in asia: qui fuit in scribēdo vltimus: vt inquit Hiero. in prologo in Johānem ex eo qd erat virgo et iuuenis. Quare vt verecundus se ingerere noluit quousqz ab ep̄is ante rogaret et ab hereticis excitaretur. Sed hic tria dubia sunt aperiēda.*

Primum quare nō vnus scripsit euāgelium.

Secūm quare x̄ps benedictus nō scripsit quicq̄ posteris relegendū?

Tertiu vtrū predicatio veteris testamēti repugnet predicationi euāgelij? Ad primū r̄sponder quedā glo. qd euāgeliste sunt testes dñi: et hoc nō p̄pter indigentia claritatis diuine: sed infirmitatis humane: que firmitus et certū credit pluribus q̄ vni. In ore em̄ duorum vel triū testū stat oēverbū: vt d̄i. *Mat. xvij. c. ij. q. iij. c. f. Et. ij. ad Cor. xij. et Deut. xij. c. xviij. di. c. qm̄. et. xj. q. ij. c. p̄ q̄pue. et. c̄ de testi. et. atesta. c. licet. f. et. c̄ de testa. c. relatū. f. Et id̄ disposuit diuina sapiētia vt plures essent euāgeliste: q̄ si oīno diuersa dicerēt: fidē nō firmarēt. Ad hoc em̄ vt testimoniū sit solidum: necesse est testes cōcordare. Si nō oīno idē dicerēt: iā torū vnū esset et superflū. At ergo certū esset testimoniū et nihil p̄tineret superflū: disposuit sp̄s sanctus vt aliqua singulariter narrarēt aliqua cōiter: nulla nō discorditer. Jō dicit Aug. de p̄sensu euāgelistarū: qd non oēs euāgeliste idē dixerunt: Sed*

ubi cōcurrerūt in idē narrādū nō discordāt. Ad sc̄m dubiū respōdere possumus ex dictis sc̄i Tho. ij. parte. q. xlij. ar. iij. qd x̄ps b̄ndictus nō scripsit: qz nō fuisset cōueniēs dignitati sue ita scribere: sicut expediebat cōi vtilitati eorū q̄bus doctrina sua erat tradenda. Si nō scripsisset s̄m altitudinē dignitatis sue nullus fuisset capax mysterioy: t̄sic scriptura illa fuisset frustra. Ad tertium dubiū iam imorandū est p̄pter nōnullos q̄ palatū infectum habētes me mordent: qz in hoc ope historias veteris testamēti p̄dicandas conscripsit. Videtur forte ip̄s vetus testamētū obijciēdū. Sed caueat ne seueriani sint. De q̄bus dicit J̄s̄. vij. li. c̄viii. qd fuerūt qdā heretici sic notati a Seuero heresiarcha: nō recipiētes vetus testamētū et reuerectionē. Dicim⁹ ergo qd q̄cūqz p̄dicat ea q̄ continent in euāgelio p̄dicat euāgelium. sed q̄ p̄dicat vetus testamētū p̄dicat ea q̄ cōtinent in euāgelio: ergo p̄dicat euāgelium. *Mattheus nāqz. f. c. genealogiā x̄pi explicat notans patres et reges veteris testamēti. Et in eo inducit autoritatē Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet: et in. ij. c. allegat dictum Adichee. v. Et tu bethleē etc. et eodē. c. dictum Osee. xj. Et egypto vocauī filium meum. et. ij. c. dictum Esa. xl. c. Vox clamantis in deserto parate viam dñi. Et. iij. c. dictum Deut. vj. Non tentabis dominum deū tuum. et. xj. c. exemplum Jone: q̄ fuit in ventre ceti. et. xv. c. textum Esaie. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum lōge est a me. et. xvij. c. apparitionē exprimit moysi et helie. et. xix. c. ch̄stus docet p̄cepta decalogi que ponuntur Exo. xx. et. xxij. c. allegatur autoritas dauid. Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis. ps. cix. Et. xxvj. c. autoritas Zacharie prophete. xij. c. Scriptus est: percutiam pastorem et dispergentur oues gregis. et. Lu. ij. c. dicitur: Impleri sunt dies purgationis marie s̄m legem moysi Leuit. xj. c. Eodem. c. circumcisus est puer. et. xvj. c. dixit x̄ps verba abraā.*

De timore iudiciorum.

Habent moysen et prophetas: audiant illos. Et ultimo. c. Necessè est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me. Utrique hec et similia ex veteri testamento sumpta in euangelis continentur. Quare qui ea que sunt veteris legis ad christum ordinata predicat: euangelium utriusque non omittit.

¶ De euangelis apocryphis: quibus non adhibetur plena fides.

Ecundum est euangelium dubitatum: ut Nicodemi Jacobi et aliorum que inter apocrypha computantur. xv. dist. c. Sancta romana ecclesia. Secundum autem Iudaeorum lib. vi. etymolog. apocrypha dicta. i. secreta: quia in dubium veniunt. In his apocryphis etiam inveniuntur aliqua veritas: tamen propter multa falsa nulla est eis canonica auctoritas: que recte a prudentibus indicantur non esse credenda quibus ascribuntur. Nam multa et sub nominibus prophetarum et recentiora sub nominibus apostolorum ab hereticis proferuntur: que omnia sub nomine apocryphorum auctoritate canonica diligenter examinatione remota sunt. hec Iudaeorum.

¶ De euangelio beati pauli apostoli.

Ertium est euangelium reuelatum: de quo apostolus ad Gal. i. Notum vobis facio euangelium quod euangelizatum est a me: quia non est secundum homines. Neque enim ego ab homine accepi illud: neque didici: sed per reuelationem iesu christi.

¶ De euangelio large sumpto quod est tota scriptura sancta.

Certum est euangelium interpretatum. Tota siquidem scriptura sancta large euangelizari potest. Secundum enim Iudaeorum: euangelium interpretatur hominum annuntiatio. Grece eu: bonum: angelus: annuntiatio dicitur: Hoc est illud euangelium eternum scriptura. s. sancta: bene annuncians nobis eternam veritatem

dei nobis ipsa reuelata. Iohannes dicit Hiero. i. q. s. c. marchio. Marchio et bafiledes: cerere hereticorum secte non habent dei euangelium: quia non habent spiritum sanctum sine quo humanum euangelium non docetur. Nec putemus in verbis scripturarum esse euangelium sed in sensum non in superficie: sed in medulla: non in sermone folijs: sed in radice rationis. hec ille. Que verba contra illos dicta sunt qui litteram tantum quattuor euangeliorum nomine euangelium volunt intelligi. Non vero omnem scripturam dei ultra quattuor euangelia: ut praediximus: euangelium appellamus. Hec ergo est que bene omnibus annuntiat ut deum timeat. Exiit enim tam omnes populi: omnes gentes: omnes vtriusque sexus: et audiant quid vniuersis scriptura canit. Certe a principio usque ad finem. Timete deum: timete deum: timete deum. Vocat: Leuit. xxv. c. Timeat vnusquisque deum suum. Et de hoc scribitur Deut. iiii. Dixit deus ad moysen. Congrega ad me populum ut audiat sermones meos et dilcat timere me omni tempore. Et Deut. vi. Deum tuum deum tuum timebis et illi soli seruis. Et Josue. xxiij. Timete deum: et seruite ei corde perfecto. Et i. Reg. xi. Timete deum: et seruite ei in veritate. Et ps. lxxv. Seruite domino in timore. Et ps. lxxv. Timete deum omnes sancti eius. Et ps. cxi. Beatus vir qui timet deum. Et Tobie. iiii. Multa bona habebimus si timuerimus deum. Et Judith. xvi. Qui timeant deum: et in die defunctionis sue benedicent. Et iij. c. Fili accedens ad seruituram dei: sit in iusticia et in timore. Et. x. c. Gloria diuinitatis honoratorum et pauperum timor dei est. et. x. c. Da locum timori altissimi: quia omnis sapientia timor dei. Et. xx. iij. Nichil melius quam timor dei. Et. xxv. Beatus vir cui donatum est habere timores dei. Et ps. lxxv. Timete deum et recedete a malo. Et. xxij. c. Timor domini fons vite: et declinat a ruina mortis. Et. xxij. c. In timore domini esto tota die: quia habebis spem in nouissimo

mo. Et Eccl. viij. Ego cognoui q̄ erit bonū timētib⁹ deū. Et Malach. f. Si ego dñs sum: vbi est timor meus? Et Neemie. v. Quare non in timore dei nostri ambulatis? Et Michæ. vj. Salus erit timētib⁹ nomen eius. Et. ij. Cor. v. Sciētes timorem dñi hoib⁹ suade mus. Et Luc. ij. Et misericordia eius a progenie in progenies timētib⁹ eum. Hec est tonās illa vox oīs diuine scri pturę: de qua Johannes dicit q̄ omnis bus populis alte sonanda est. Time re deum. Qui quare timēdus sit: in sequē tib⁹ ostēdemus.

¶ Quod rationale est timere deum, Capitulum. iij.

Unt plurimi qui de timore dei audiētes loqui non solū non formidāt et pauēt: quin immo in derisum habēt que dicuntur. Aiunt em̄ clemēti rem esse deū et natura misericordē a quo nullū malū prouenire potest. Et vt docet Aristot. ij. rhetorice: illa timemus ex quibus nobis mala pueniunt. Sed nō aduertit theologoꝝ insam: et precipue sancti Tho. ij. q. xix. ar. f. q̄ malum pe ne etiā sit malū fm̄ quid: inquātum scilz ledit eos quibus infertur: verūtamē est bonū simpliciter inquātum prouenit ex ordine diuine iusticie. Eapiopter vt in telligant omnes quare timendus deus est a quo proueniunt mala pene in hoc c. de ratione diuini timoris erimus tra ctaturi: q̄ Johannes subdit: qm̄ uenit hora iudicij eius. Sunt em̄ quattuor in deo iudice et pctōꝝ vltore: ppter q̄ meri to timeri debet.

- Primū est noticia,
- Secūda displicētia,
- Tertiū potētia.
- Quartū iusticia.

¶ Quod deus bñdictus cognoscit oīa pctā tā secreta q̄ publica.

Quimus qd̄ est in deo quare timeri d̄z est noticia. Ipse vtq̄ oīa nra mala: nō solū publicę manifesta: sed etiā

occulta et in corde latētia noscitur: scruta turq̄ intima oīa: et penetrabilia cordiuz. Probat hec v̄itas autoritatib⁹ oīs scri pturę diuine et humane. Sit q̄ Job. xlij. c. Scio dñe q̄ oīa potes: et nulla te la tet cogitatio. Et sapiens Prover. v. Res picit dñs viā hoīs: et oēs gressus ei⁹ cō siderat. et Eccl. vij. Non te iustifices añ deū: qm̄ agnitor cordis ipse est. et. xvj. c. Nō dicas a deo abscondas: et q̄s mei mes morabit? Nē cor itelligit a deo. et. xxxij. Nō est q̄c̄q̄ absconditū ab oculis eius. et ps. xcij. Dñs scit cogitationes hoīm. et j. Reg. xvj. Nō videt ea q̄ parēt: de p̄ant intuet cor. et. j. Paral. c. penul. Oīa cor da scrutat dñs: et vniuersas mētū cogi tationes intelligit. et Dan. xij. c. Deus eterne q̄ absconditōꝝ oīm es cognitor: et q̄ nosti oīa añq̄ fiāt. et Paulus ad Heb. iij. c. Oīa nuda et apta sunt oculis eius. et Job. f. canōn. ij. c. Eliaior est de⁹ cor de nro: et nouit oīa. et in decretis. distim. xxxij. c. erubescat. Secretōꝝ et cognitor deus et iuder est. et. ij. q. f. c. deus om̄ipos tens. et. ij. q. v. c. consulisti. Deus solus nouit corda filioꝝ hoīm. et ad idē facit qd̄ scribit. xj. q. f. c. sacerdotibus. et. xvij. q. ij. c. p̄uiciofam. et. xxiij. q. v. c. p̄dest. et. xxij. q. f. c. odi. et. xxvj. q. v. c. nec miruz. et. xxvj. q. vj. c. agnouimus. et. xxxij. q. f. c. apud. et de peni. di. f. c. quez penitet. et ex de offi. lega. c. nouit. t̄ de simonia. c. tua nos. et. Hiero. ad Demetriādē virginēz. Omnium operum et cogitationuz tuaz rum speculatozem tuum crede deum. et Sirtus pythagoricus in sentētis suis. Cogitatio hoīs deum non later: et ideo cogitatio tua pura sit ab omni malo. et Seneca ad Lucil. Quid prodest aliquid ab homine esse secretuz? Nihil deo clau sum est. Ip̄e cogitationibus nostris in teruenit: sic interuenit dico vt nunq̄ ali quādo inde discedat. et. Quid. an. ij. mes tamoz. Aspicit̄ oculis superi mortalia iustis. ¶ Sed contra ista obijcitur mul tipliat̄. Primo q̄ deus nō cognoscit: aut intelligit aliud a se: ergo nō cognos cit nostra pctā. Ut enim dicit Arist. xj.

De timore iudiciorum. Sermo I

Meta. Intelligibile est perfectio intellectus. Si igitur deus intelligeret aliud a se intellectus eius proficeret ab alio: et sic aliquid esset nobilius ipso: quod est falsum.

Secundo arguitur secundum Anselmum. Omne quod est melius circa deum est ponendum: sed quidam melius est nescire quam scire: sicut dicit Augustinus in enchiridionem: ergo necesse est ponere quod de illa non sciat. Sed illa sunt peccata ergo deus nescit nostra peccata.

Tertio sicut deus est omnium scientes: ita deus est operans: sed deus non potest mala: ergo nec scit mala.

Quarto arguitur Abachuc. s. d.: Mundus sunt oculi tui dominice: ne videas malum.

Ad primum respondet Boetius in s. d. xix. ar. s. q. s. quod cognoscere aliud a se est dupliciter. Aut per aliud a se cognoscere: aut per se. Quia cognoscens cognoscit aliud et per aliud: tunc verum est quod perfectio nem habet aliunde: et tunc eius intellectus est in potentia: et recipit aliunde perfectio nem: et ideo additionem et transmutationem: et hoc omnino est impossibile circa deum: quia ut inquit commentator super regum. Meta. Intelligere dei est sua substantia. Patet quia sua substantia est sua actio. Patet etiam quia est actus purus et simplex. Et ibidem commentator dicit quod intellectus in deo. i. intellectio et intellectus idem sunt. Deus ergo illa que sunt extra se: non per illa: sed per suam essentiam intelligit: quia illa sunt intellectum non possunt proficere mouere ac in seipsis terminare: et ideo intellectus diuinus cognoscendo vilia non vilescit. Propterea dicit Dionysius li. de diuino. no. materialia deus cognoscit immaterialiter: diuisibilia indiuisibiliter: et multa vnitus. Ratio quia deus immaterialis est et simplex et vnus. Unde qualis est ipse: talis est eius cognitio. Et quibus omnibus sequitur secundum Thome. s. parte. q. xiiij. ar. v. in responsione ad secundum argumentum: quod nihil aliud est perfectio diuini intellectus: nisi ipsa essentia dei.

Ad secundum obiectum respondet Boetius. vbi. s. q. ij. ad. s. quod aliquid dicitur melius dupliciter. scilicet simpliciter et secundum statum. Deo ergo quod scire omnia simpliciter melius est et nobilius. Sed hoc corrupto quod accipit

occasione peccandi ex cognitione melius est quodam nescire. Sed non sequitur quod sit deo attribuendum. Ad tertium dicit Boetius. vbi. s. ad. iij. quod non est simile de potentia et scientia: quia rectitudo manens rectitudo: est ratio cognoscendi malum. Sed rectitudo non est causa mali nisi declinando a rectitudine in deficientem. Sed scire mala est de perfectione scientie: sed posse mala non est de perfectione potentie. Ad quartum dicit Boetius. quod in deo est duplex cognitio. Una approbationis: alia simplicitatis noticie. Cognitio approbationis notat complacendum voluntatis. Et hac non cognoscit deus omnia et sic nec mala nec malos: sed tantum bona et bonos: et sic dicunt autoritates. Est alia cognitio simplicitatis noticie. Et hec quia habet rationem cognoscendi a veritate: que est lux summa cui nihil potest occultari: nec etiam tenebre obscurant ab ipso ideo cognoscit omnia magna et parua: bona et mala.

Quia peccata displicent deo contra illos qui dicunt quod deus de peccatis nostris non curat.

Ecundum quod est in deo quare timere debet est displicentia. Displicet enim sibi peccata propter quod peccatores abominat et odit. Unde David in ps. xxx. Odisti omnes obseruantes vanitates. Et Ezechiel. xij. Altissimus odio habet peccatores. et Sapientia. xiiij. Similiter sunt odio deo impietas et impietas eius. et Augustinus. li. de penitentia. et de penitentia. di. iij. c. sunt plures. Scio dominum inimicum omni criminoso. et idem li. de ciuitate dei. c. ij. Dicitur in scripturis inimicus dei omnes qui non natura sed vitio etus aduersant imperio. Cur deus odit diabolum nisi propter peccatum: vitioque nec Petrus diligeret si criminoso esset. In tantum namque peccatum est ei exolum: quod filium suum crucifigere voluit: ut cum illo peccatum crucifigeret. inquit Augustinus super eplaz ad Colossios. In nocens occidit: peccatum crucifigere. Si aduer te o peccatrix aia: et considera dei filium in cruce pendentem: liuonibus et plagis plenum: et pie ipsum interroga. Quod deli

De timore iudiciorum. Sermo II

catissime iuuenis: o fili dei altissimi cur
ista pateris: cur tanto dolore concuteris:
Et respondebit tibi primum. De eo oia pa-
tior vt patri meo p peccato humani gene-
ris satisfacia. Hoc est qd Esa. dixit. liij.
Uulneratus est ppter iniquitates nras:
et attritus est ppter scelera nra. Disci-
plina pacis nre sup eum: cuius liore sa-
nati sumus. et Petrus. s. epla. c. ij. Peccata
nostra ipse portauit in corpore suo sup li-
gnu vt peccatis mortui iusticie viuamus:
cuius liore sanati sumus. O quantus
timeret subditus regis cu certitudine
liter sciret se in eius fore odio ac displi-
centia. Semper pauidus esset ac nimio
terrore correptus tacitus cogitaret. O
qd contra me rex erit facturus. Deu me:
displacui sibi: odium in me iecit suu. Quas
to magis tu infelix anima timere debes
dm mente recogitas: q regē regū offen-
disti. Expauisce et contremisce: qz iniquita-
tes tuas si te non correxeris puniet.

Quare poterit dei nullus resistere pot.

Ertia qd est in deo: quare ti-
mendus est poterit dicitur: Dixi-
mus in quadragesimali de
pnia: in sermone de omnipo-
tentia dei: qualiter ipsi dno
celoz nulla creatura angelica vel huma-
na resistere pot. Apparebit etia hoc i se-
quentibus cu in particulari de iudicijs
eius verba faciemus.

Quare iusticia est in deo: qua etia in pre-
senti sepe numero punit malos.

Sartus qd est in deo: quare
timere oes illu tenent est iu-
sticia: de qua insuper est dis-
cutum diffuse in sermonibus
de iusticia dei in quadages-
simali de pnia. Nunc vo id scire sufficiat:
qz in generali iudicio omnia sint mala
punienda: tñ frequētius multa in hoc se-
culo puniunt: vt ostendatur qd deus iu-
stus iudex cōcidit ceruices peccatorū. Ne-
cesse est ergo vt peccatoribus dicamus
id ps. viij. Nisi conuersi fueritis: gladium
suum vibrabit: arcu tetēdit et parauit illu
qz venit hora iudicij eius. A quo nos mi-

sericorditer liberet qui est benedictus i se-
cula seculoz. Amen.

De diuinis iudicijs et flagellis: que a
stultis peccatoribus non timent. Sermo. ij.

Triora saxis

Humana corda p sepe vis-
dent esse: q nullo dei tis-
more terreni: neqz peccata
deponere studēt. Infir-
manēt in fecibus suis et deū celi illis cō-
minantem cōtemnūt: iccirco ad excitā-
das aīas inertes: vt ausu temerario des-
posito timeāt deū: in pñti ser. de timore
dei in generali dicemus: Aidebimusqz
de illo tria mysteria principalia.

Primum dicitur vilipensionis.

Secundum cognitionis.

Tertium exultationis.

Quare homines non timēt immo p̄tēnūt
iudicia dei. Cap. s.

Alis est multorum cōditio: vt
dei iudicia spernāt atqz deris-
deāt. Qd quidē rōne quadru-
plici facere cognoscunt.

Prima dicitur incredulitatis.

Secunda loganimitatis.

Tertia apparatus bonitatis.

Quarta mundane prosperitatis.

Quare multi non credunt qd dicunt de ius-
dicijs dei.

Primo non timēt dei iudicia
ppter incredulitatē: qz cum
narrant aut legunt: nolunt
excecari peccatores fides p̄stare
dictis: qz male libēter quis
acceptat qd nolet: immo p̄trariū: s̄m il-
lud Gen. in. s. tragedia. Qd nimis mise-
ri volūt hoc facile credūt. Sic euenit tē-
pore diluuij: de quo paulo inferius tra-
ctabimus. Nuncqz voluit gens illa perī-
tura Noe arcā fabricati dare fidē. Sic
accidit Balthasar regi babilonis: de q
dicit Nico. de ly. sup. v. c. Daniel: qz cum
publice diceret regnū eius debere p̄s-
istere vsqz ad finē captiuitatis iudeoz:
de qua p̄dixerat: Dieremias Diere. xxix.
c. lxx qz septuaginta annis erat duratu